

NÁRODNÉ LESNÍCKE CENTRUM

Lesnícky výskumný ústav Zvolen

Stredisko lesníckej ochrannárskej služby

Pokyny pre *monitoring* a *prevádzkové* nasadenie lapačov proti lykožrútovi severskému *Ips duplicatus* Sahlberg

Vzhľadom na nárast odchytovej hustoty lykožrúta severského do lapačov a jeho vysokú populačnú hustotu LOS navrhuje v centrách jeho výskytu prevádzkové nasadenie lapačov. Prevádzkové nasadenie lapačov bude slúžiť na ochranu porastov znížením populácie lykožrúta severského. Feromónový boj je po asanácii napadnutých chrobačiarov druhým najvýznamnejším opatrením v ochrane porastov pred lykožrútom severským. Vzorky z monitoringu a z prevádzkového nasadenia lapačov už nebudú zasielané na spracovanie pracovníkom LOS ako v predchádzajúcich rokoch (okrem subjektov, s ktorými sa LOS dohodne individuálne), stanovenie odchyty ID si budú vykonávať subjekty vlastnými kapacitami, podľa pokynov uvedených nižšie.

VŠEOBECNÉ PRAVIDLÁ

1. Na monitoring a prevádzkové nasadenie sa použijú bežne dostupné bariérové a štrbinové feromónové lapače: Ecotrap, Theysohn, Ridex, Multiwit.
2. Lapače sa umiestnia podobne ako na lykožrúta smrekového, t.j. pri porastových stenách (najmä novovzniknutých), avšak vo vzdialenosti 20 – 40 m od porastovej steny. Pre porovnanie, na lykožrúta smrekového je táto vzdialenosť 10 – 25 m od porastovej steny.
3. Do lapačov sa použijú výlučne feromónové odparníky na lákanie lykožrúta severského (ID-Ecolure). Zakazuje sa v týchto lapačoch súčasné použitie feromónových prípravkov na iné druhy podkôrneho hmyzu, keďže pôsobia na lykožrúta severského repelentne a sťažujú vyhodnotenie! Na jeden lapač je nutné počítať s 2-mi feromónovými odparníkmi za sezónu (1. nasadiť v druhej polovici apríla, 2. doplniť, nie vymeniť, v druhej polovici júna).
4. Odbery z lapačov vykonávať počas štvormesačnej sezóny (máj – august), a to 1-krát za 2 týždne.
5. Zvolené sú 3 stupne odchyty za sezónu na 1 feromónový lapač:
 - slabý stupeň odchyty - do 300 imág (chrobákov)
 - stredný stupeň odchyty – od 301 do 1 000 imág
 - silný stupeň odchyty - od 1 001 imág
6. Na stanovenie počtu imág lykožrúta severského platí vzťah: 1 ml (cm³) = 80 imág.

MONITOROVACIE NASADENIE LAPAČOV

Tam, kde sa monitoring v predchádzajúcom roku nevykonával, odporúčame záujemcom pre kontrolu inštalovať 1 lapač na 100 ha porastov so zastúpením smreka 50 % a viac vo veku nad 40 rokov.

PREVÁDZKOVÉ NASADENIE LAPAČOV

Pre stanovenie počtu lapačov pre prevádzkové nasadenie sa vychádza z výsledkov monitoringu alebo prevádzkového nasadenia v predchádzajúcom roku:

- na lokalitách, kde sa zaznamenal silný stupeň odchyty (nad 1000 imág ID), zvýšiť počet lapačov na ID 3-krát;
- pri strednom stupni odchyty (301 – 1000 imág ID) zvýšiť počet FL na ID 2-krát;
- pri slabom stupni odchyty použiť na kontrolu 1 FL/5 ha porastov so zastúpením smreka nad 50 % vo veku nad 40 rokov.

VYHODNOCOVANIE ODCHYTOV

Z lapačov určených na prevádzkové alebo monitorovacie nasadenie sa odchyty nebudú zasielať na rozbor Lesníckej ochrannárskej služby do Banskej Štiavnice. Subjekt si vykoná evidenciu odchyty a vyhodnotenie samostatne (podobne ako pri lykožrútovi smrekovom). Keďže do lapačov navnadených odparníkom ID – Ecolure sa chytá vo významnom počte aj lykožrút smrekový (pomer je rozdielny a závisí od konkrétnej lokality), navrhujeme vzorky triediť a lykožrúta severského separovať od lykožrúta smrekového nasledovným postupom:

- vzorky z lapačov vyberať 1-krát za 2 týždne, do nádoby alebo PVC vrečka;
- vysypať vzorku na biely papier v kancelárii;
- odhadnúť percentuálny podiel objemu lykožrúta severského, ktorý je o tretinu menší ako lykožrút smrekový a takto redukovaný objem prenasobiť stanoveným objemovým koeficientom (80 imág ID/ml). Veľkostný rozdiel týchto dvoch druhov je v zberných nádobách lapačov voľným okom viditeľný (Obrázok 1).

OBRÁZOK 1 POROVNANIE VEĽKOSTI LYKOŽRÚTA SEVERSKÉHO (VĽAVO) A LYKOŽRÚTA SMREKOVÉHO (VPRAVO)

ZÁVER

Prevádzkové nasadenie je odporúčaním pre subjekty s vysokým stavom výskytu populácie lykožrúta severského a mali by ho vykonávať vo vlastnom záujme. Nárast problémov v ochrane lesa s týmto inváznym druhom bol v minulom roku avizovaný z Poľska a rovnako aj z Čiech, kde spôsobuje veľké škody v smrečinách. Prípadné nejasnosti možno konzultovať s inšpektorom LOS a špecialistom pre podkôrny hmyz Ing. Jozefom Vakulom, t. č. 045/678 1125. Viac informácií nájdete aj na www.los.sk.